

FINNSAM information

Nr 1
2025

Medlemstidning för FINNSAM – Finnbygder i samverkan

ISSN 2000-9399

Om FINNSAM-information

Syfte med medlemsbladet

FINNSAM information är ett medlemsblad som ges ut fyra gånger per år till medlemmar i föreningen FINNSAM – Finnbygder i samverkan. Syftet med medlemsbladet är att ge medlemmarna möjlighet att ta del av aktuella rapporter, protokoll, nyheter och konferensinbjudningar.

Ansvarig utgivare

Maud Wedin, Falun, Ordförande i FINNSAM

Medlemstidningens ISSN är 2000-9399

FINNSAM:s organisationsnummer är

802429-6108.

Redaktion

Linda Blied

Kvillinge gård Arbetarebostaden

SE-616 34 ÅBY

Telefon +46 738 40 66 04

linda.blied@gmail.com

Om redaktörens uppdrag

Redaktörens uppdrag är att sammanställa material från föreningsmedlemmarna. Nästa FINNSAM-info kommer ut i oktober månad. Vill du ha med något i nästa nummer är manusstopp den 15 september.

Medlemsavgift

Medlemsavgiften är 100 NOK/SEK för enskild person och 300 NOK/SEK för institution/organisation. Glöm inte att ange din e-postadress!

Sverige

Plusgironummer 646 27 77-1

Norge

Bankkontonummer 1830.33.22104, Grue Sparbank.

Betala din medlemsavgift senast den 31 januari. Om medlemsavgiften inte är betald senast 30 juni stryks du ur medlemsregistret!

Innehåll

Om FINNSAM	p.3
FINNSAM:s styrelse 2025-2026	p.3
Evenemangstips sommaren 2025	p.5
Konferensrapport Ore och Voxna (2024)	p.13
Konferensrapport Karlstad (2025)	p.20
Konferensrapport Karlskoga (2025)	p.28
Inbjudan höstkonferens 2025	p.34

Redaktörens spalt

Alltsedan FINNSAM-infos tidigare redaktörer Anita och Hans, efter lång och förtjänstfull tjänst, lämnade sina poster i början av förra året har utgivningen varit satt på paus. Nu gör vi ett försök att starta upp igen!

Det här numret innehåller inte så många poster men de som finns erbjuder en relativt mastig sommarläsning: evenemangstips som räddar din finnskogssommar till en bra bit in på hösten och tre konferensrapporter från den senaste tidens konferenser. Väl mött!

Linda

Om FINNSAM

FINNSAM bildades 1992 för att underlätta samarbete, forskning mm kring finnskogsaktiviteter. Nätverket är öppet för alla som är intresserade av skogsfinnarnas kultur och historia. FINNSAM arrangerar årligen en vår- och en höstkonferens där finnskogsområden är värdar. FINNSAM-medlemmarna får därigenom lära känna olika finnskogsområden i Sverige eller Norge. Vanligen arrangeras årligen även en vinterkonferens med arkiv- eller ämnestema. Regelbundet skickas medlemsbladet FINNSAM-info med aktuella rapporter, protokoll och nyheter. FINNSAM håller också i olika projekt innefattande litteratur, byggnader, släktnamn, släktforskning, informationsfilm, bibliografi och mycket annat. Mer information om FINNSAM hittar du på www.finnsam.org.

FINNSAM:s styrelse 2025 - 2026

Ordförande

Maud Wedin

Bergalid 3, SE-791 32 Falun

Telefon: + 46 70 692 28 64

e-post: maud@finnbygden.se

Vice ordförande

Eva Jernqvist

Björkgatan 21, SE-921 92 Delsbo

Telefon: +46 70 534 30 26

e-post: eva.jernqvist@gmail.com

Kassör

Anette Norberg

Västra Vargträsk 13, SE-921 92 Lycksele

Telefon: +46 76 763 20 15

e-post: anette@vargtrask.one

Sekreterare

Tor Eriksson

Spannlandsgatan 20B, SE-703 46 Örebro

Telefon: +46 70 231 82 22

e-post: hummelgruветorp1970@gmail.com

Ångermanland – Södra Lappland

Ordinarie: Maarit Kalela Brundin

Innertavle 381, SE-905 96 Umeå

Telefon: +46 70 527 92 73

Suppleant: Tord Eriksson, Stockholm

e-post: tord@kth.se

Mellannorrland

Ordinarie: Maud Wedin (se ovan)

Suppleant: Linda Blied, Åby

e-post: linda.blied@gmail.com

Gävle – Dala/Orsa

Ordinarie: Maths Östberg

Västra Ösavägen 40, SE-822 40 Alfta

Telefon: +46 70 566 01 68

e-post: info@finnskogsmuseet.se

Suppleant: Eva Jernqvist (se ovan)

Bergslagen

Ordinarie: Tor Eriksson (se ovan)

Suppleant: Kenneth Norrgrann, Västerås

e-post: zinda@hotmail.com

Närke-Tiveden

Ordinarie: Lena Gribing

Anderstorp, SE-695 94 Finnerödja

Telefon: +46 70 231 77 15

e-post: lena.gribing@gmail.com

Suppleant: Yvonne Johansson, Laxå

e-post: yvonne_johans51@hotmail.com

Värmland

Ordinarie: Niclas Persson Tenhuinen

Valbergsvägen 9A, SE-685 33 Torsby

e-post: klemmetan1@gmail.com

Telefon: +46 70 642 24 65

Ordinarie: Anna Ø Forsberg

Andersbergsvägen 12, SE-802 63 Gävle

e-post: annamariaoforsberg@gmail.com

Suppleant: Camilla Mellgren Tikka, Karlstad

e-post: camilla.m.tikka@gmail.com

Norge södra Finnskogen

Ordinarie: Birger Nesholen

Gjeterudsvegen 76, NO-2260 Kirkenær

Telefon: +47 900 29 447

e-post: birger@skogfinskmuseum.no

Suppleant: Jan Myhrvold, Gjerdrum

e-post: jan@fennia.nu

Norge norra Finnskogen

Ordinarie: Asgeir Lindberget

V. Strætåsvegen 241, NO-2435 Braskereidfoss

Telefon: +47 977 00 670

e-post: asgeir.l@gmail.com

Suppleant: Kirsten Tannåneset, Haslemoen

e-post: skogtussa50@gmail.com

Adjungerad ledamot

Anita Österman

Timbonäs 140, SE-686 98 Gräsmark

e-post: heppostorp@gmail.com

Evenemangstips sommaren 2025

Passa på att åka ut och upptäcka finnskogen i sommar! Här kommer ett axplock av evenemangstips, sammanställd av Maths Östberg vid Finnskogsmuseet.

DNT Finnskogen og Omegn, www.dnt.no/finnskogen

- 22/6** Sundelin Landhandel, Røgden, 6. etappe Finnskogleden Askosberget – Røgden, ca. 10.00-16.00 16 km, gode sko, ekstra klær og godt med mat og drikke
- 22/6** Skogsmuseet, Elverum, 11.00 Håberget gård, Tur til friluftsgudstjeneste 12.00 10.00 Nygård, 2,5 km, etter gudstjenesten serveres mat og kaffe, orientering om Nygaarden av Bo Hansson, turen fortsetter til Storsvea forsamlingslokale der man kan få kjøpt middag og kaffe, hele turen frem og tilbake blir 13 km, Påmeldingskjema på www.dnt.no/finnskogen
- 28/6** Mitandersfors, Finnskogleden etappe 2 Håvilsrud – Mitandersfors, 18 km, buss til 10.00-17.00 Håvilsrud. Bindende påmelding senest 24/6, ta med mat og drikke
- 5/7** Norsk Skogmuseum, Storsvea-runden og Storsveadagen, 11.00 Turen starter på 10.00-17.00 Midtskogberget, kan få kjøpt varm grillmat på Storsvea, gode sko og lange bukser. Påmelding!
- 9/8** Minimäki, Øyermoen, Tur rundt Nordre Øyersjøen ca. 7,5 km, aldersgrense 8 år, ta 10.00-16.00 med litt mat og drikke, turen avsluttes med silppu på Minimäki (el.pølser), Bindende påmelding! Informasjon: Gro Blåka 90918648 (SMS)
- 21/8** Tøråsen grendehus, Braskereidfoss, Kulturstien i Risberget ca. 2,5 km og besøk i 17.30-20.30 kirkesalen, ta med mat og kaffe, lokalguide Liv Burud forteller om Risberget, Påmelding!
- 23/8** Varaldskog skole (Vestre Varaldskog 26), 10-års jubileumstur i Finnskog runden 10 10.00-15.00 km, 12.00 på Lebiko blir det markering av jubileet, enkel servering og underholdning ved Roy Lønhøiden, ta med mat og drikke
- 30/8** Bæreia/Veteransenteret, Kongsvinger, buss til Oppistun Børli, Børli-marsjen ca. 18 08.30-16.00 km, ta med mat og drikke, ekstra klær og fottøy, Ekstern påmelding på TicketCo!
- 7/9** Kynndammen, Åsnes Finnskog, I finnenes fotspor langs Østre Finnveg, skyss med 09.30-16.00 den gamle Gravbergsbussen til Lindåa, herfra 11-12 km å gå tilbake, ta mat og rikelig med drikke og gode sko, Else Hanna Tendø bidrar med historier knyttet til steder som passeres, Påmelding innen 4/9!
- 13/9** Lundersæter kirke, Kjerkeveg marsj fra Smedtorpet til Lundersæter ca. 10 km, ta 10.00-15.00 med mat og drikke, spørsmål: Gro Blåka 90918648 (SMS)

Norsk Skogfinsk Museum, Svullrya

- 21/8** Stor utekonsert, Sinikka Langeland med band (bl a runesanger) og Kringkastingorkesteret
- 25/10** Invigning

Finnskogdagene 11-13 juli, Svullrya

- 11/7** Åpning, 18.45-19.00 Bekransning av Gottlundsteinen, 20.00-21.30. Det primitive teater: Spillet om innvandrerne på Finnetunet
18.00-18.30
- 12/7** se Solør-Värmland Finnkulturförening! 11.00-15.30 Livet i hverdagen på Finnetunet, aktiviteter av mange slag, 18.00-19.30 Det primitive teater: Spillet om innvandrerne på Finnetunet
09.00
- 13/7** Det primitive teater: Spillet om innvandrerne på Finnetunet
16.00-17.30

Åsnes Finnskog Historielag

- 22/6** Tyskeberget, Skogfinsk gudstjeneste
12.00
- 5/7, 19/7 og 2/8** Tyskeberget, Åpen dag, utstillinger, enkel servering, salgsbod
12.00-16.00
- 27/7** Faldaasen Skolemuseum, Åpen dag
12.00-16.00
- 7/9** Kulturverndagen

Skogfinske interesser i Norge

- 21/6** Glomdalsmuseet, Elverum, Skogfinnernes dag, på Finnetunet, i og utenfor Stemsrud og i kafé Anno, f.eks. neverfletting, nålebinding og kontstrikk, quiz foredrag, omvisninger, musikalisk innslag, skogfinsk mat fra Minimäki
11.00

Solør-Värmland Finnkulturförening

- 21/6** Purala, Skogsfinnarnas dag
- 12/7** Tanken, Svullrya, Bussturen "Bli kjent med Finnskogen", til Rantala, Röjdåfors, Tväråna, Östmark, Lekvattnet, Fäbacken, Karmenkynna, Vittjärn, Myrgubben, Riksåsen, Svullrya, guider: Terje Bredvold og Jan Myhrvold, ca. 4 timer, 250:-.
09.00 Påmelding: jan@fennia.nu 977 07604, betaling ved påmelding

Skogfinske dager 14-20/7

- 14/7** Kirkestua, Svullrya, Skogfinsk slektsforskning, Solør Slektshistorielag
11.00-16.00
- 11.00-16.00 Purala, Röjdåfors, Öppet för servering, skrädmjölsprodukter
- 12.00-16.00 Östmarks Församlingshem, Utställning och släktforskning, Emigration och Historia
- 12.00-14.00 Röjdåfors kvarn, Kvarndag, försäljning av färskt skrädmjöl
- 15/7**

10.00-15.00 Lebiko, Varaldskogen, Slåttedag, DNT Finnskogen og omegn, ta gjerne med utstyr, informasjon: Åsmund Skasdammen, 918 34501 aasmund@east.no

11.00-16.00 Purala, Röjdåfors, Öppet för servering, skrädmjölsprodukter

11.00-18.00 Karmenkynna, Lekvattnet, Öppet för servering

16/7

11.00-16.00 Purala, Röjdåfors, Öppet för servering, skrädmjölsprodukter

12.00-14.00 Lutufallet kraftstasjon, Lutnes, Trysil, Døra på gløtt til Finnskogens kultur og hemmeligheter i Søre Trysil, påmelding seinest kl. 12 onsdag. 100:-.

10.00- Tyskeberget, Åsnes Finnskog, Guidet busstur, Åsnes Finnskog Historielag. Påmelding

11.00-18.00 Karmenkynna, Lekvattnet, Öppet för servering

17/7

11.00-16.00 Purala, Röjdåfors, Öppet för servering, skrädmjölsprodukter

11.00-18.00 Karmenkynna, Lekvattnet, Öppet för servering

12.00-17.00 Rikkenberget, Bjurberget, Öppet

18/7

11.00-18.00 Karmenkynna, Lekvattnet, Öppet för servering

12.00-18.00 Kvarntorp, Öppet för servering, Lekvattnets hbf

12.00-17.00 Rikkenberget, Bjurberget, Öppet

14.00-18.00 Purala, Röjdåfors, Öppet för servering, skrädmjölsprodukter

19/7

11.00-16.00 Orala, Vinger Finnskog, Aktivitetshelg

11.00-16.00 Purala, Röjdåfors, Öppet för servering, skrädmjölsprodukter

11.00-18.00 Karmenkynna, Lekvattnet, Öppet för servering

12.00-18.00 Kvarntorp, Öppet för servering, Lekvattnets hbf

12.00-17.00 Rikkenberget, Bjurberget, Öppet, servering av skrädmjölsvåfflor o kaffe, kolbullar, Rökstugans dag med tänt i ugnen, 13.00 Underhållning av "Bäre Kåre" från Flisa.

20/7

11.00-16.00 Purala, Röjdåfors, Öppet för servering, skrädmjölsprodukter

11.00-18.00 Karmenkynna, Lekvattnet, Öppet för servering

12.00-18.00 Kvarntorp, Öppet för servering, Lekvattnets hbf

12.00-16.00 Orala, Vinger Finnskog, Aktivitetshelg, 12.00 Gudstjeneste

12.00-17.00 Rikkenberget, Bjurberget, Öppet, servering av skrädmjölsvåfflor o kaffe

13.00-17.00 Tomta, Skråckarberget, Servering av skrädmjölsvåfflor o kaffe, Södra Finnskoga hbf

13.00-17.00 Vitsands hembygdsgård, Servering av motti o fläsk, utställning av broderade bonader, 16.00 Berättelser i Rökstugan.

Gammelvala i Brunskog 19-24 juli

Torsby Finnskogscentrum, Lekvattnet

14/6 kl.11 – Kurs i näverflätning med Kerstin Sylwan

15/6 kl.17

26/6 Näver som byggnadsmaterial – En föreläsning om skogsfinnska byggnader, näver och farj, Monica Björklund
17:00

Järboblick teatergrupp

11/7 Kollsberg, Torsby, Uppsättningen "Drömmen om Elin", info o bokning:
18.00 samt www.jarboblick.se el. 0739-55 20 01

12/7
13:00, 18:00
samt

13/7
13:00

Mattila

13/7 Mattila, Gratis guidad vandring med SkogsOla och Gabriel Bladh från Joppola till
10.00 Fjälltorp, medtag kaffekorg.

Finngården Kallstan Rikkenberget, www.hembygd.se/rikkenberget

21/6 Skogsfinnarnas dag, Friluftsgudstjänst m kyrkkaffe, våfflor mm
12:00

5/7
11.00 Blomstervandring, ledare Rolf Tidemalm, lätt vandring i anslutning till gården.
12:00 Svår vandring i berget, avgift 50:-

3/8 Hembygdsgårdens dag

9/8 12.00-17.00 Finngårdens dag, servering av motti/nävgröt o fläsk samt våfflor

Finnerödja hbf

21/6 Skogsfinnarnas dag, flaggning, föredrag och förtäring

Finnstigen, Bredsjö

1-3/8 Skogsfinnarnas dagar, mer info: Osmo Holappa 070-654 00 10

Kulturglimtar – en kulturrunda i Ljusnarsbergs kommun med omnejd

28-29/6 Mer info på kulturglimtar.se

Dan Andersson-veckan 26 juli – 2 augusti

26/7 Harnäsgården (Badstigen 10), Omkring tiggaren från Luossa, Boel Nihlman och Lars
19.00 Rundqvist – en musik- och berättarföreställning, Lars berättar om Adolf Andersson.

29/7 Bränntjärnstorpet, Rundvandring och en historisk beskrivning av tunet och
14.00 omgivningen runt torpet, guide: Nils Holmdahl, 15.00 Musik- och berättarnumret
Humoristen Dan Andersson, medtag egen stol, enklare fika till försäljning.

30/7 Finngammelgården, Skattlösberg, Det kallas vidskepelse, Sandra Christiansen med
19.00 nya skrönor och berättelser, bl a trollkarlen Karigo och hans vän Olle samt spöken
och gengångare, Jimmy Tingstedt o Jimmy Ginsby sjunger visor, Jenny Forss –
kulning, servering av kolbullar o korv, medtag gärna egen stol

31/7 Rikkenstorp, Invigning av vandringsleden Bränntjärnsleden, 9 km, passerar Kaljos
09.00-15.00 slog, Bränntjärnstorpet som är öppet och visas, det gräsiga kärret vid So och Kestina,
medtag matsäck, guide: Nils Holmdahl, föransökan krävs: nils@rikkenstorp.se
070-553 59 48

31/7 Ludvika resecentrum, Finnmarkstur med buss, Finnmarken i ord och ton med
10.45-16.00 Birgitta Ahrås och Anja Nilsson, medtag matsäck, förköp: visitdalarna.se

Skattlösbergs Bygdegille

1/6 Hantverksdag på Finngammelgården
11.00-15.00

Säfsenveckan 6-12/7

Finngården Skifsen, Säfsnäs Finnmark

28/6 Slåtterdag

7/7 Skifsendagen, invigning av Svenskstugan, guidningar, rökbastubad, servering av motti & fläsk, musikunderhållning
11.00-16.00

13/9 Säfsnäs hembygdsgård, Skifsenlunken, sopplunch och vätskekontroller, 23 km, föranmälan, startavgift 200:- info@skifsen.se www.skifsen.se
09.00

Finnmarkens hbf Krokatorp

6/6 Nationaldagsfirande, fanborg, kulning, Dalregementet, högtidstal, utdelning av Vansbro kommuns kulturpris och naturpris, dräktparad mm
12.00

21/6 Oxfallet, Skogsfinnarnas Dag, friluftsgudstjänst
15.00

19/7 Mottifest, underhållning Stiko Per Larsson

27/9 Höstmarknad

Vid frågor: Matilda Olsson, 073-848 40 42

Kultur i Tiomilaskogen

24-26/7 På Malungs Finnmark i 15 byar mellan Malung och Hagfors.
www.kulturitiomilaskogen.se

Finnskogsriket

23/7 Pankfors (mellan Rimsbo – Jansbo), Per Larsson guidar vid lämningarna av sågverksorten, 750 m avstånd i terrängen (stövlar), medtag fika, 070-566 01 68
10.00
12.30 Locksjön, Rökstugan eldas och visas, Upplev Finnskogen (Mia o Ingrid) serverar viltwook (120:-) anmälan senast 15/7 070-566 01 68, Sångerskan Boel Nihlman och berättaren Lars Rundqvist framför Dan Andersson-programmet ”Omkring tiggarn från Luossa”

26/7 Högbacken, nära Rickebo, Upplev Finnskogen (Mia o Ingrid) berättar om Karin Hägers uppväxt och liv som torparhustru på det avlägsna torpstället på finnskogen. Karin blev farmor till historikern Olle Häger.
14.00

17/8 Locksjön (mellan Rimsbo – Jansbo), Ängsslåtter vid rökstugan, föreningen bjuder på förtäring (Upplev Finnskogen), medtag gärna räfsa, sekator el. röjsåg (3-kant-klinga el. trimmer), info 070-569 26 90
10.00

23/8 Vittsjön (vid vägskälet), Guidad vandring c:a 6 km. Medtag fika! Kängor rekommenderas, guide: Henrik Strandberg 070-391 32 71
11.00

1/10 Hå Ordenshus, Öppet föreningsmöte, MW´s Mat serverar sin plank (200:-), Berättarföreläsning med duon Historier från Hälsingland, Trolldom, björnskallar o väsen – skogsfinnar i vidskepelse o verklighet, anmälan senast 23/9, 070- 566 01 68, info@finnskogsriket.com
18.00

Gävle-Dala Finnkultur

17/6 Baståsen, Svartnäs Finnmark, Utflykt, medtag fika
13.00

Svärdsjö hbf

13/9 Från Enviken och Svärdsjö, Bussresa till Finnskogsriket, Från Finnmark till gruvsdrift,
10.00-15.30 motti på Skålsjögården, besök på Finnskogsmuseet, anmälan från 1/8, se
www.svardsjohembygdsforening.se.

Bingsjöstämman, Rättviks Finnmark

2/7 www.bingsjostamman.se

Skogssamekåtan i Finnbo, Bjursås, VIKT – Victorias Inspiration Kultur & Text

23/8 Utomhusscenen, Omkring tiggarn från Luossa, Musik- & berättelseprogram om Dan
15.00 Andersson med Boel Nihlman & Lars Rundqvist, inträde 200:-, vedugnsbakat fika.

NF Hanebo

10/8 Stugubacken, Ängsslåtter, medtag redskap och mugg, föreningen bjuder på kaffe o
08.00 smörgås, 070-350 19 92

Upplev Finnskogen

18/6 Rimsbo, Guidad cykeltur c:a 12 km (eller bil), Finnskogen i midsommartid, besök vid
18.00 samt finnbosättningen Fansen, sågverksbyn Pankfors och rökstugan vid Locksjön
5/7 (möjlighet till övernattning), info o bokning: inglar@live.se 070-635 28 01
10:30 samt
5/8 fb: @upplevfinnskogen
10:30

Finnskogsmuseet, Skräddrabo

2/7 Film: Skogvaktarns Eva (Mållångstuga), 15.00 Birger och Arne i Mållångstuga,
13.00 Fikaservering.
9/7 Film: Fiolen min (Jon-Erik Öst), 15.00 Sjö- och myrslåtter vid Slåttsjön, Fikaservering.
13.00
16/7 Film: Finnskogens Don Camillo, 15.00 Kryckeståt, Fikaservering
13.00
30/7 Film: Det är något bortom bergen (Dan Andersson), 15.00 Gubben i stugan,
13.00 Fikaservering
20/8 Från Bollnäs via Alfta och Edsbyn, Busstur till Ore socken, till museet (motti),
08.00 Guidade besök vid Gammelstan, Norrboda och Furudals bruk, avslutning m middag
på Voxna Herrgård, anmälan 070-566 01 68 senast 10/8.

Byarna på Järvsöskogen

14/7 Öppet Hus i Fluren, Hästberg och Sidskogen.

Voxna hbf

14/6 Gymåsberget, Gymåsgruvornas dag, Historier från Hälsingland deltar. Fika finns att
11.00-14.00 köpa.

Berättarduon Historier från Hälsingland

Flera berättarkvällar har begränsat antal platser. Vill Du vara säker på att få plats kan Du boka i förväg via swish 1235672431. Ange förnamn på den/de som kommer samt datum för berättarkvällen eller via mejl historierfranhalsingland@gmail.com. Mer information om evenemangen på Facebook.

- 9/7** Mo Bygdegård, Trollkunniga skogsfinnar, tappra soldater, farliga väsen, 150:-, Fika-
17.00-19.15 och hamburgarförsäljning.
- 22/7** Los hembygdsgård, Trollkunniga skogsfinnar, gruvliga livsöden, skogens väsen, 100:,
18.00 fikaförsäljning i pausen
- 23/7** Ovanåkers hembygdsgård Mårtens, Edsbyn, ”Loftsbo-hujet”, skogsfinnar och lokala
18.00 väsen från Ovanåker, 130:-, fikaförsäljning i pausen
- 25/7** Lingboparken, Skogsfinska livsöden, skogens väsen, vassa skarprättare, 150:-.
16.00 Fikaförsäljning i pausen
- 1/8** Ersk-Matsgården, Hassela, Trolldom, björnskallar och väsen – skogsfinnar i både
18.00 vidskepelse och verklighet, 150:- betalas på plats
- 3/8** Ockelbo hembygdsgård, Berättarstund, Trollkunniga skogsfinnar, farliga väsen,
12.00 vassa skarprättare, 150:-, fika finns att köpa i pausen
- 24/8** Rogsta hembygdsgård, Sjöodjur, trollkunniga skogsfinnar, listiga svindlare, 150:-.
18.00 Fikaförsäljning i pausen.
- 31/8** Lönnångers bygdegård, Harmånger, Skogsfinska livsöden, klokt folk, skogens väsen,
18.00 130:-, fikaförsäljning i pausen

Loos hembygdsförening

- 20/7** Hembygdsgäst, Fika, kolbullar o olika evenemang, utdelning av ”Årets Los och Orsa
11.00 finnmarksbo

Loosgrufvans förening

- 15/7** Loosgrufvans Dag
10.00-17.00

Hamra nationalpark

- 6/9** Berättarafton, huvudentrén, medtag matsäck, stol o ficklampa, i samarbete med
19.00-21.00 Loosgrufvans förening.

Fågelsjö Gammelgård Bortom Åa

- 6/7** Prästhelg, gudstjänst i kapellet, prästrodd med salut, öppet hus
- 14 - 19/7** Hantverksfestival, kurser, workshops och föreläsningar, bl a järnsmide, flätat näver
och husbehovsslöjd. Se programmet på sv.se/gavleborg, anmälan via websidan eller
på 020-120 28 08. Matpaket och boende på 0657-300 30 eller info@fagelsjo.nu.
- 12 – 14/9** Kulturarvsdagarna, Öppet Hus

FINNSAM, Gävle-Dala

- 5 – 7/9** Höstkonferens i Nianforstrakten. www.finnsam.org.

Johan Nordlander-sällskapet

- 29 – 30/9** Hullsta gård, Sollefteå, Symposium, Kvinnoöden i Ångermanland, Från trolldom till
visdom, anmälan senast 31/8: helena.haage@umu.se 070-206 76 42 el.
jill.henriksson@umu.se 070-113 36 20

Sommarens program med
Finnmarkens historiegrupp i
Los och Orsa finnmarker

Lär känna våra finnmarker

Fem torsdagar och en tisdag i juli sommaren 2025

Vi åker med egna bilar och med egen matsäck!

Samåkning i möjligaste mån från samlingspunkterna

Tur 1: Samling vid Tempo i Los torsdag 3 juli kl. 17.

Skalhålet, finnmarkens Grand Canyon

Kontakt: Jan Hedman 070-343 66 73, Eva Jernqvist 070-53 43 026.

Tur 2: Samling vid Rondellen i Hamra torsdag 10 juli kl. 17.

Tackåsen, by på Orsaskogen. Sven Brunberg visar och berättar.

Kontakt: Agne Olsson 073-077 00 24.

Öppet hus på Los bibliotek tisdag 15 juli kl. 16-19.

Vi visar finnmarkssamlingen – Vykort, böcker, bilder, klipp

Vi bjuder på fika. Biblioteket öppet som vanligt för boklån etc.

Tur 3: Loosveckan -

Samling vid biblioteket torsdag 17 juli kl. 17.

Gamla apoteket och Torgal Perssons gård

Minnesvärda platser mitt i Los.

Kontakt: Ingrid Fredlund 073-067 19 16, Eva Jernqvist 070-53 43 026.

Tur 4: Samling vid Tempo i Los torsdag 24 juli kl. 17.

Tjärnvall och Gammelvallen. Platser på skogen norr om Färila.

Ankomst till Tjärnvall ca 18.00. Flera lokala berättare.

Kontakt: Eva Jernqvist 070-53 43 026.

Tur 5: Samling vid korsningen E45-väg 719 (Fågelsjö vägskäl) torsdag 31 juli kl. 17. Slätthäll och Svansjöbäcken, kolonat

och kronotorp. Bratthäll, vacker plats vid Björnån.

Kontakt: Eva Jernqvist 070-53 43 026.

Anslut gärna där det passar!

Reservation för eventuella ändringar!

Varmt välkomna!

Finnmarkens historiegrupp

Konferensrapport Ore och Voxna (2024)

FINNSAM:s vårkonferens på Ore och Voxna finnmarker den 24–26 maj 2024

Text och foto: Jan-Erik Björk och Torgny Låås

Årets vårkonferens har hållits i vackra Ore, närmare bestämt vid Furudals bruk. Konferensen hade rönt ett överväldigande intresse och ett 70-tal deltagare hade mött upp vid inledningen av konferensen.

Furudals bruk (foto från www.furudalsbruk.se)

Det var första gången man anordnade en Finnsamkonferens i detta område. Förläggningen ägde rum vid Furudals bruk, i en drygt 300-årig gammal bruksmiljö med vackra byggnader och natur. Föredragen hölls i det s.k. Norsk Veteranmuseum och måltider serverades i Golfrestaurangen.

Fredagen den 23 maj

Konferensen inleddes med lunch i restaurangen. Därefter var det dags för Lennart Öhnell mot bakgrunden av en norsk flagga, att hälsa oss välkomna till Ore. Han berättade också kort om själva föredragslokalen som ligger i "Lilla Norge" eller Veteranmuseet. Utförligare information om museet ges längre fram i denna text.

Lennart Öhnell

Maud Wedin

Eva Jernqvist

FINNSAM:s ordförande Maud Wedin informerade sedan om FINNSAM och dess breda verksamhet. Hon berättade att det är en nätverksorganisation som bildades 1992. Man arrangerar två till tre konferenser per år: vinter, vår och höst. Inom organisationen pågår olika forskningar och projekt som bl.a. handlar om migration och kolonisation, åskådliggjort i filmprojekt och kartor, byggnadsinventering, släktforskning inkl. DNA. I den skogsfinnska bibliografin finns per dato 18 750 poster varav över 4000 finns i Finnskogsmuseet i Skräddrabo. Hon nämnde också att det skogsfinnska kulturarvet i bokform är på väg att färdigställas.

Eva Jernqvist tog till ordet och berättade om utvecklingen i Voxna från fäbod till bruksort, baserat på bok med samma namn av Otto Mattsson från 1962. Området var till en början fäbodbygd, främst i sydväst. Senare skulle finnar komma att etablera sig i det område som skulle bli Voxna socken. Den största förändringen kom dock med brukstiden. Denna började med att två finnar från Korsåsen respektive Finsthögst var på Kymåsen och hittade malm. Fyndet ledde till bildandet av Voxna bruk 1726. Ett bruk som växte i omfattning under ett flertal bruksägare. Bland de mer kända finns Röhs och Gahn och senare när också skogen började bli värdefull, Hallwyl och Kämpe. Harald Skora med sitt vaxkabinett, sångaren Jussi Björling och naivisten Lim-Johan är andra kända personer från trakten.

Sedan återkom Maud Wedin med ett föredrag om den skogsfinnska kolonisationen i Voxna finnmark med omnejd illustrerat med många mycket vackra kartor. Hon tog upp etableringen av finnbosättningarna i Räka, Brännberg, Kyan, Njupa och Finsthögst. Det äldsta torpet är Räka eller Räcktorp

som togs upp under 1630-talet. Brännberg var föremål för rannsaking 1652, men hade funnits på platsen tidigare så rätten tog finnsens parti. Kyan är känt från 1670-talet då Mårten Pålsson kom dit. Njupa som är betydligt mer känt skattlades så sent som 1711 då Mårten Mårtensson bebodde platsen. Rannsakingen 1726 gav en noggrann beskrivning av gården med alla byggnader inklusive en "riga", 11 varv hög.

Efter fikapausen höll Lennart Öhnell ett personligt föredrag om Ore socken och särskilt Furudals bruk och tillkomsten både av bruket och av Göran von Knorrings bok om dess 300-åriga historia. I början av 1700-talet under Karl XII:s tid fick Christopher Polhems elev Birger Elfving en idé att starta ett styckebruk, dvs kanonbruk. Detta förlades till Furudal och bruket fick privilegier 1709. Bruket gick dåligt och verksamheten försattes i konkurs. Efter drygt 40 år övertogs det av Benjamin Sandel, som utvidgade bruksrörelsen genom anläggning av Kristinefors bruk och Sandelsfors masugn. Sedan Furudal 1776 köpts av Isac Gustaf Clason d.ä. växte verksamheten till 800 anställda, smidet utvidgades, en betydande mekanisk verkstad anlades samt en kättingsmedja, vid vilken den berömda Furudals

ankarkätting tillverkades, som exporterades över hela världen, ända till Kina. Järnbruket lades ned 1884, och egendomen såldes 1886 till Korsnäs sågverk som skogsegendom.

Senare på eftermiddagen informerade Maud Wedin om den skogsfinnska kolonisationen på Ore finnmark med omnejd. I en mycket detaljrik och informativ framställning behandlade hon främst bosättningarna i Håven, Finsthögst och Korsåsen. När det gäller Håven finns ett nedsättningsbrev från 1618 som ger tillstånd för en Olof Olofsson, med släktnamnet Kuosmainen. Men denne flyttade senare till Sefaståsen; se längre fram i denna text. Torpet Finsthögst, som numera ligger i Voxna socken är känt från ett brev också från 1618 för de två finnarna Anders Pålsson och Mårten Matsson. En av sönerna till Anders Pålsson vid namn Anders skulle bli kvar på torpet. Upptäckten av malm vid Gymåsen förändrade byn. Vid mitten av 1640-talet kom en Mickel Pålsson till den plats som senare fick namnet Korsåsen. Befolkningen ökade och i mitten av 1720-talet fanns där fyra hushåll.

Vid det sista föredraget för dagen berättade Maud Wedin om familjen Kuosmainens migration från Finland via Sefaståsen till Törberget i Norge. Slakten var en del av den, under sent 1500-tal påbörjade savolaxiska migrationen, vilken fortsatte till Skandinavien under första hälften av 1600-talet. Från hamnar i den östra delen av riket tog man sig i land i hamnar på den västra delen, som Härnösand, Gävle och Stockholm/Nyköping. Olof Olofssons (Kuosmainen) boställe, innan avflyttningen till Skandinavien, framgår av en rannsaking vid tinget i Orsa socken 1636. Han uppgav då att han härstammade från en plats som hette "Volen", sedermera identifierad som Vuolinko i Mikkel. Olof Olofsson anlände först till Håven med ett brev från 1618, men flyttade sedan vidare till Sefaståsen som blev slaktens stamhemman i Sverige. Sonen Mats Olofsson stannade kvar på Sefaståsen, medan sönerna Anders och Staffan Olofssöner flyttade till Värmland och senare till Norge. Staffan slog sig ner i Lövhöjden i Grue finnskog omkring 1650 och Anders tog 1676 upp Törberget i Trysil. Gunilla Tangen påminde om att den uppmärksammade norska filmen "Fremmed blod" handlar om familjen Kuosmainen.

Dagen avslutades med middag i restaurangen och gemytlig samvaro i Lindbomsalen vid bruket.

Lördagen den 24 maj

När frukostbordet var avklarat var det dags att stiga på "dubbeldäckaren" som skulle ta oss runt i området. Det innebar en heldagsresa med guidning bland finnbosättningar och annat på Ore och Voxna finnmarker. Väl framme vid Finsthögst, som ligger i Voxna socken och därmed i Hälsingland, välkomnades vi av ägarna till gården Högstret, i en glänta i skogen. Syskonen Camilla och Susanne var den fjärde generationen på platsen.

Gården Högstret vid Finsthögst

Nästa stopp var Korsåsen upptagen av Mickel Persson på 1600-talet, där vi lämnade bussen för en längre vandring i terrängen. Härjedalsbördige Håkan Kristoffersson berättade på klingande Långåmål om Sveaskogs insatser i området med avverkning och följande röjning av skogen till ett öppet landskap med övervägande lövskog. Området, "en kulturskatt utan dess like", omfattar nära 20 hektar och man har funnit ca 200 lämningar av mänsklig aktivitet. Vi kunde se ruiner, källare, brunnar odlingsrösen, odlingsterasser mm. Även floran har förändrats genom uppväxande ängsörter.

Håkan Kristoffersson

Färden gick vidare på smala grusvägar till ekoparken Ejheden. Under färden berättade Maths Östberg om trakten vi åkte igenom, bl.a. om dramatiken vid TV-inspelningen 1961 av filmen om Sveriges äldste lanthandlare som bodde i Korsåsen, eller Kroktjärnsberget som han själv hävdade. Filmen finns på Finnskogsmuseet i Skräddrabo. Här finns en yngre bosättning av finskt ursprung från mitten av 1800-talet. Området besiktades 1827 som Håven nr 2. Det var Mickel Mickelsson m.fl. från Håven som ville få del av kommande skogsdelning och få till sig mark. Bosättningens 9 odlingslägenheter skattlades 1857. I området pågår samarbetsprojekt med Fortum angående inventering och utredning om kulturen.

Några omisskännliga finska namn som Rutalamm och Kockolatjärn ligger inom parken. Vidare kunde vi se en av de vackrast belägna kyrkogårdarna i landet. Lunchen bestod av kolbullar med lingon, serverad av Sveaskog.

Nästa stopp enligt programmet var finnbyn Håven. Under bussresan dit vädjade Sven Brunberg från Tackåsen, ca 5 km SV om Håven, om hjälp med kartläggning av Tackåsens historia. Han har funnit att platsen grundades 1680 genom en utflyttning från Björkberg, men saknar sedan uppgifter fram till att familjen Törn flyttade dit 1877. Han fortsatte sedan att berätta om det Skandinaviska Björnprojektet som han ledde under många år.

Vargjägaren Walfrid Enockssons gravsten.

Vi stannade till vid begravningsplatsen där främst den enögde vargjägaren Johan Walfrid Enockssons gravsten rönne visst intresse.

Sedan följde eftermiddagsfika i Håvens nyrenoverade bygdegård (<https://www.havensbgf.se/>).

Conny Lindberg berättade att byn Håven med anor från 1620-talet, som mest hade haft ca 120 invånare, men nu 25 st. För några år sedan hade man firat 400 årsjubileum.

Under resan mot Voxna fick vi höra om FN:s världsarvsprojekt och det nyare begreppet biosfärområde som båda är representerade på trakten. I Hälsingland är sedan tidigare Fågelsjö gård utsedd till världsarvsobjekt och för några år sedan utsågs Voxnadalen till biosfärområde. När vi närmade oss Voxna berättade Eva om det år 1704 upptagna finnehemmanet i Njupa och hur Per Mårtenssons ättlingar i de s.k. Njupaprocesserna förgäves försökte få tillbaka hemmanet.

Sista besöksmål för dagen var Voxna kyrka. Den uppfördes under åren 1758–1759 under s.k. patronatsrätt. Året 1864 gick den igenom en omfattande restaurering i nyklassicistisk stil. Ännu en restaurering genomfördes 1928 då de ursprungliga ljusa färgerna återställdes.

Lördagen avslutades på Voxna herrgård, där Ovanåkers kommun bjöd på en välsmakande middag.

På vägen tillbaka till vår förläggning blev vi underhållna i bussen av Maths med mer eller mindre sanna berättelser från trakten.

Söndagen den 26 maj

Efter frukostens intagande var det dags för Jan-Erik Björk att berätta om etablering och skattläggning av skogsfinska nybyggen i Voxna och Ore finnmarker med utblick mot omgivande finnskogsområden. Han menade att det är viktigt att hålla i minnet att finnarna var invånare i det svenska riket och sålunda omfattades av samma lagstiftning som alla andra invånare. Det innebar följaktligen att finnarna lydde under rikets lagar och förordningar också vad gällde etablering och skattläggning av nybyggen.

Trevligt samspråk på Voxna herrgård på lördagskvällen.

Etableringen var en process som rörde sig om flera olika moment som nedsättning, tillstånd, insynning, uppodling, skattläggning, registrering i jordebok och eventuell skatteinlösen. I regel skattlades de skogsfinska nybyggerna i området enligt ortens gängse skattenivåer etc. Men bosättningarna i Ore, Orsa och Rättvik skattlades inte utan skulle leverera ett visst antal tunnor råg till kronan. Detta fick till följd att deras förhållande till bruken skulle präglas av tvister om besittningsrätten.

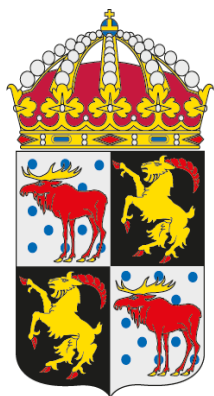
Efter förmiddagsfiket återkom Lennart Öhnell och berättade personligt och livfullt om Norsk veteranmuseum, som firar 30-årsjubileum i juni i år. Bakgrunden är den utbildning av polistrupper som Sverige beslutade om 1943 och som pågick under åren 1943–1945. ”Revolver-Harry”, Harry Söderman fick i uppdrag att organisera utbildningen. För detta bildades ett antal läger i landet, bl.a. ett vid Furudals Bruk. Lägren var egna samhällen med sjukhus, kök och andra funktioner. Föreningen som står bakom museet vill ideellt och ekonomiskt verka för ett ökat kulturutbyte mellan Sverige och Norge. Museet, som även porträtterar flera andra mer eller mindre kända personer som var aktiva i motståndsrörelsen under kriget, har blivit ett viktigt besöksmål som förmedlare av de allmänmänskliga begreppen: empati, solidaritet och civilkurage. Motståndsrörelsen och lägren i Furudal är skildrade av museets f.d. styrelseledamot, den för något år sedan avlidne Göran von

Knorrning, i boken ”Utan kvinnorna hade det inte gått”. Öhnell avslutade sin presentation med att citera von Knorrings poetiska beskrivning av den drastiska förändringen på orten, från en dag till en annan, när all verksamhet avstannade och alla ljud tystnade när bruket lades ned 1884.

Nästa sista punkt på programmet var FINNSAM:s årsmöte. De sedvanliga förhandlingarna leddes på ett förtjänstfullt sätt av valde ordföranden Lennart Rohdin. Bland de viktigare punkterna kan nämnas genomgång av årsredovisning inkl. verksamhetsberättelse och räkenskaper samt revisionsberättelse. Efter förslag från revisorerna fick styrelsen ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret. Vidare lämnade styrelsen information om 2024 års budget, vilken fastställdes, samt kommande konferenser. Höstkonferensen 2024 kommer att hållas i Enånger/Nianfors. Vinterkonferensen 2025 går av stapeln i Åbo i mars. Nästa års vårkonferens kan komma att arrangeras i Karlskoga i maj.

När årsmötet hade avslutats avtackades arrangörerna med varma applåder. Konferensens sista programpunkter var utcheckning och lunch.

Stort tack till våra bidragsgivare, sponsorer och samarbetspartners

Länsstyrelsen
Gävleborg

Länsstyrelsen
Dalarnas län

Edsbyn & Alfta
Ovanåkers kommun

Finnskogsmuseet

Svenska kyrkan
ALFTA-OVANÅKER

SVEASKOG

FURUDALS
BRUK

Konferensrapport Karlstad (2025)

Rapport från Finnsams vinterkonferens i Karlstad 28-30 mars 2025

Text av Camilla Mellgren Tikka, Karlstad

Foto av Tor Eriksson, Örebro

Värmlands läns landshövding Georg Andrén öppnade konferensen, som inleddes på fredagseftermiddagen i Seniorernas hus med att välkomna oss till skogen, vattnet, människorna och berättelsernas Värmland!

Han presenterade i ordalag ett utkast som ska skickas till Riksantikvarieämbetet senare i vår och gäller den ansökan om Finnskogen som världsarv, som det arbetats med flitigt i snart ett decennium, där de fyra finngårdarna Juhola, Ritamäki, Kvarntorp och Abbortjärnsberg ingår.

Värmlands läns landshövding Georg Andrén inviger konferensen. *Konferensdeltagarna blandades med allmänheten i Seniorernas Hus.*

Jan Myhrvold har intagit podiet.

Till lokalen hade närmare 100 personer hittat, så Maud Wedin hade en gedigen åhörarskara när hon pratade om migrationen, både den tidiga och den senare och visade på de vägar som skogsfinnarna kom när de sedan intog belägenhet, gärna utmed en gräns. Hon påvisade att det var inte enbart krig och elände som medförde förflyttningarna utan lika gärna generationsväxlingar.

Anna Ø Forsberg berättade sedan om den nya skogsfinska riksorganisationen, som bland annat vill belysa minoritetsfrågan. Föreningen är inte avsedd att bedriva egen forskning men tänker sig vara en samrådsinstans i skogsfinska frågor. Därefter tog Jan Myhrvold över taktpinnen och belyste allas vår Gottlunds stora gärning när han nedtecknade de skogsfinska släktnamnen och hur de idag kan användas som källmaterial tillsammans med DNA i släktforsknings-sammanhang och tog fram några goda exempel.

Lördagens begivenheter tog plats i Karlstads universitetets lokaler och Martin Stolare som också var förmiddagens moderator berättade om lokalt kulturarv och historiebruk i skolan och hur viktig platsen är när man skapar tillhörighet, gemenskap och identitet. Projektet som handlar om hur man får barn och unga men också nyanlända och inflyttade att känna vi:et i hembygden finansieras av Tillväxtverket. Därpå tog Svante Karlsson till orda och pratade om att det våras för den skogsfinska kulturen! Genom Wettergrenstiftelsen har de fått möjligheten att genomlys lite av det skogsfinska, genom att analysera filmerna "Fremmed blod" och "Finnskogen - Vägen till världsarv". Han pratade om skogsfinnarna som representanter för återförtrollning och hållbarhet, att dessa filmer utgår ifrån det förlorade magiska. Han ställde också frågorna - Vem är skogsfinne idag? Kan man bli skogsfinne? Handlar det om blodmystik eller socialt överförda levnadsmönster?

Svante Karlsson och Martin Stolare samtalar inför åhörarna på Karlstads universitet.

Vår egen finnskogsprofessor, för det kan vi väl nästan kalla Gabriel Bladh, nämnde skämtsamt att han nu gjorde en cover på sig själv, då han återigen tog upp sin och Peter Olaussons avhandling från 2004. Föredraget handlade om deras publikation "Vandrat hit som andra finnar att söka sin föda, en rannsakningslängd över inhysesfolket i Fryksdalen 1674", där författarna använt rannsakningslängden för att analysera de människor i bygden som inte var skatteägare. Dessa rannsakningslängder upprättades troligen som en form av kontroll, kanske för att inventera resurser för bevakning eftersom det ofta var oroligheter utmed gränsen, Gabriel nämner t.o.m. ordet gerillakrig. Vidare berättar han att i dessa längder fanns matnyttig information att hämta om människorna bl.a. om etnicitet, rörlighet och flyttmönster, släktnamn och rykte. Genom att spåra upp individerna i rannsakningslängden kunde de se hur finnarna ibland följdes åt mellan bygderna. Flera inhyses dyker också senare upp i bokföringen som stubbrättstorpäre.

Hörsalen på Karlstads universitet var stor och rymlig.

Ingunn Holm pratade sedan om Finnemantalet som källa gällande den skogsfinnska migrationen. I denna återfinns inte enbart skogsfinnar utan även kvener, samer och övriga finnar. Det var en order som gick ut från det danske Kancelli; att fogdarna skulle ut och räkna finnar inom loppet av tre månader från det att ordern gick ut den 5 december 1686. Detta är mitt i smällkalla vintern under det vi brukar kalla "lilla istiden". Det var nog inte en helt enkel bedrift och kanske är det därför alla områden i Norge inte täcks av inräkningen men det anses ändå som den bästa översikten av skogsfinnarna i Norge. I

finnemantalet återfinns namn, antal i hushållet och om de har tillstånd/pass. Dessutom noteras om finnarna är de omliggande bönderna till gagn eller skada. Det anges också om de har betalt något för stället som de slagit sig ned på och om de sökt ting eller kyrka.

Jan Myhrvold tog sedan till orda igen. Han nämnde att namnskicket på östfinnarna skiljde sig från västfinnarnas på så sätt att man i de östra delarna använde släktnamnstraditionen, gärna med ändelsen -nen medan man i väst hade en mera skandinavisk tradition. Han gick sedan djupare in i DNA-projektet och berättar att ett Y-DNA följer faderslinjen och muterar långsamt, c: a var 250:e år och ärvs från far till son, så detta test finns ingen anledning att ta om man är kvinna. Det skogsfinska Y-DNA:t har dessutom visat sig vara speciellt. Så långt in i det skogsfinska projektet har 102 släktnamn testats och 45 namn har bekräftats, vilket visar att Gottlunds nedteckningar stämmer.

DNA och släktforskning för gemene man pratade sedan Lena Gribing och Kenneth Norrgrann om. DNA-tester kan användas för att verifiera sin egen forskning och öppnar möjligheter att hitta släktingar man inte tidigare känt till och Lena nämnde senare att det kan också finnas risker, att livslögner uppenbarar sig som kan splittra en familj. Lena pratade om det autosomala testet som visar kromosomer man ärvt från båda föräldrarna och är det som är vanligast och används för att hitta släktingar inom c: a 5 generationer.

Kenneth pratade om mitokondrieDNA, s.k. MtDNA. MtDNA muterar var tusende år ungefär och testet kan tas av båda könen eftersom det överförs från mödrar till deras barn. Haplogrupper finns i 2 olika uppsättningar, Y-DNA och MtDNA och dessa kan spåras till förhistoriska testade människor.

Efter de gemensamma föredragen fanns möjlighet att välja vilken DNA-metod man ville höra mer om. I ett av rummen pratade Lena Gribing med en grupp om autosomalt test.

I ett annat rum samtalade Kenneth Norrgrann med sin grupp om mitokondrieDNA.

Karlstads kommun bjöd på lördagens middag, varvid representanten Robin Lennartsson och konferensansvarige Tor Eriksson hälsade glatt på varandra.

Camilla Mellgren Tikka och Sandra Albertus från Karlstads Hembygdsförening ledde en stadsvandring som inleddes vid Hertig Karls staty invid Klarälvens strand.

Söndagen startade med en stadsvandring, presenterat av Karlstads Hembygdsförening som förvaltar skogsfinnarnas kulturarv, bland annat genom att bemanna och guida i den skogsfinska rökstugan i Mariebergsskogen. Camilla Mellgren Tikka och Sandra Albertus framvisade "I skogsfinnarnas spår i Karlstad" där tre monument är särskilt intressanta om man vill finna spår och historia från det skogsfinska kulturarvet. Man kan kika på stenstoden till stadens grundare Hertig Karls staty, där svedjebbruk och järnbruk lyfts fram som de viktigaste byggstenarna i hans hertigdöme. Selmastatyn sedan är placerad där Gottlund skriver i sin dagbok om en mjölkvarn där han varit för att se på dans och mitt emot, över älven var Fryksdalstorget beläget, där finnarna sålde och bevakade sin näver enligt Gottlunds dagboksanteckning.

Avslutningsvis såg vi på "Vindarnas boning", en på sin tid kontroversiell staty, enligt många föreställande ett skatbo! Detta är ett av Finland skänkt monument, ett äreminne som tack för att Värmland tagit emot finländsk arbetskraft genom alla tider. Den finländska titeln på monumentet avslöjar symboliken med gåvan. "Tuulenpesä" vilket avser den ansamling av kvistar orsakat av svampangrepp på björkens gren, som man förr trodde använts av maran som kvast. En sådan häxkvast hängdes gärna över pörtets dörr som beskydd och lycka enligt 15 - 1600 talets folkstro, den tid då skogsfinnarna rörde sig i den värmländska skogen. Finlands president Urho Kekkonen lämnade över detta monument till Sveriges statsminister Tage Erlander 1967 och det allra vackraste i kråksången, båda hade skogsfinsk härkomst!

Därefter fortsatte dagen på Lindås Lamm beläget strax utanför Karlstad, där vi vid ankomst serverades kaffe och smörgås bakat på svedjeråg. Maud Wedin presenterade antologin "På nya stigar och spår" som hon och kollegan Marja-Liisa Keinänen satt samman med eld, trolldom och sisu. Eller var det måne arbetsnamnet på projektet? Kanske både och...Boken ger i alla fall mångvetenskapliga perspektiv på skogsfinnarna i Skandinavien, är tjock som en bibel men garanterat mera lättsam att läsa och kostar enbart 150 kr. En åkte ner i min ryggsäck som kvällslektyr.

Jan-Erik Björk berättade att Karlskogatrakten var den tidigaste boplatsen för de finnar som kom via Stockholm och Nyköping och att han fastnade på Lindås bys historia redan för 30 år sedan! Jan-Erik hade en Per Mattson på sin radar i Vismenäset, enligt ett nedsättningsbrev från 1596, från vilken denne Per försvann, för att namnet sedan skulle dyka upp här i Lindås 1601 och olika källor leder till att detta är samma person. Jan-Erik visar vidare att gården år 1626 redovisat 18 kor men därtill hade man många andra djur av olika slag. En anekdot i sammanhanget är att Per Mattsons son Jacob var i gifte med Britta Simonsson, dotter till den kände Simon i Sängen, från Hällefors. Jacob dog dessvärre relativt ung och Britta och Jacobs söner ombesörjdes när det gäller försörjning av Brittans bröder i Hällefors.

Veronica Nilsson, född Finnegård berättar vidare om byn och sina släktingar, då hon är 16 generationen från denne Per Matsson, eller Pendel Pernadoff som den rike finnen från södra Finland egentligen hette när han kom, men som inte fick behålla det underliga namnet i de svenska kyrkböckerna. Gåvobrevet som undertecknats av Karl den IX år 1608 finns kvar inramat på gården och har flera gånger behövt användas som bevis. T.o.m kronan har försökt dra tillbaka privilegiet. Kvar i familjens ägo finns också det färdskrin Per hade med sig från 1500-talet och fungerar som en tidskapsel, där de mest underliga ting och handlingar finns bevarade. Släktnamnet för familjen som bor och verkar där nu är Finnegård och idag bor tre generationer på gården och en förhoppning finns att generation 17 sedan är intresserade i att ta över.

Konferenshelgen avslutades med en paneldebatt där frågorna kretsade runt hur finnarna tog sig hit, vad de hade med sig, hur de försörjde sig de första åren innan första skörd. Någon nämnde rovor, som det ändå är rimligt att tro att de kunde odla och skörda relativt snabbt. Det kanske var den tidens snabbmat! Man kan också anta att de tog andra tjänster, de ansågs ju flitiga malmlätare redan under självaste Gustav Vasas tid. Rautalampi, eller Järnsjön på svenska, hintar ju även det om att östfinnarna var duktiga med järntillverkning.

Även om det går emot vår tids syn på civilisation så rörde sig många skogsfinnar även över till ryska sidan. Lena Gribing berättade om en Tivedstorpä som blev förpassad till Ingermanland i samband med att han blev dömd för ett brott. Någon nämnde att savolaxarna var lutheraner, men att andra finnar från Karjala i regel var ortodoxa.

Att det fanns nätverk för att utbyta information är i alla fall klart. En berättelse från Medelpad gör gällande att man fått ett brev från Nya Sverige i Delaware under 1600-talet, där man skriver att det där är så bra, vilket leder till att 140 personer tar sig till Amsterdam för att ta sig vidare till Nya Sverige, till myndigheternas förtret. Det finns också fall där man fått kännedom att man har arv att hämta hemma i Finland. Kanske var det lösfinnarna som bar med sig information mellan orterna?

Sist men inte minst vill Lena påpeka att kvinnornas värv heller inte är att förringa och förglömma och visar upp den nålbindning som hon hållit sig aktiv med hela helgen och som är en teknik som användes innan stickning och virkning.

Lindås Lamm hade lagat lunch på rökt lamm med rotsaker och till efterrätt bjöds äpplekaka gjord på skrädmjöl. Undertecknad rapportör konkluderar att detta varit en väldigt trevlig och lärorik helg där flera än jag själv fått upp ögonen för att saker inte alltid är så som man förutsatt, inte ens i den egna släktforskningen!

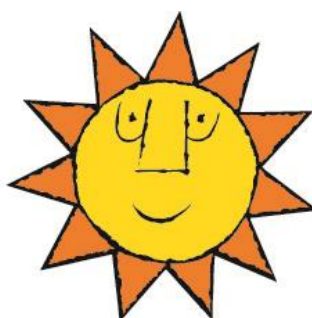

Veronica Nilsson tog oss till slut med på en vandring i finnbyn Lindås.

FINNSAM – Finnbygder i samverkan tackar sina samarbetspartner, medarrangörer och bidragsgivare för stödet av vinterkonferensen i Karlstad!

Karlstads hembygdsförening

Seniorernas hus

KARLSTADS KOMMUN

Konferensrapport Karlskoga (2025)

FINNSAM konferens i Karlskoga 23-25 maj 2025

Rapporten med bilder är skriven av Lena Gribing, Finnerödja och Yvonne Johansson, Laxå

Fredag 23 maj 2025

Rektor Arvid Hardmo hälsar oss välkomna till Karlskoga Folkhögskola och inviger konferensen. Han berättar om olika utbildningar och kurser på skolan. Huvudman är Equmenia.

FINNSAM:s ordförande Maud Wedin berättar om hur föreningen kom till och startade 1992. Bilder visas från olika konferenser i Sverige och Norge. Hon nämner Solør Värmland Finnkulturförening, Norsk Skogfinsk Museums nybyggda museum i Svullrya, Finnskogsmuseet i Skräddrabo, Skogfinsk Bibliografi med mer än 19000 poster, Skogfinska Filmprojektet och Skogfinska Flaggan.

Lena Adem från Region Örebro län och Patrick Jonsson från ArkivCentrum Örebro presenterar ett nytt Projekt som skall startas där digital kartering skall göras av finska kulturspår i länet. Därefter visade Lena Gribing bilder från inventering av gamla torp i Finnerödjaområdet.

Jan-Erik Björk berättade om Skogfinsk kolonisation i Karlskogaområdet under åren 1580-1650. Han har reviderat den första upplagan från 2014 med ett nytt avsnitt om Finnekroken. Han har haft hjälp av Maud Wedin och Linda Blied. Alla deltagare erhölet ett exemplar av skriften.

Jim Hellquist berättar om några torp i Finnekroken som vi besöker imorgon. Han visar exempel på dendrokronologi som är en metod att datera trä med hjälp av träets årsringar. Man ser hur ofta det har skett bränder.

Vi förflyttar oss till Hembygdsgården i Aggerud. Karlskoga Bergslags Hembygdsförenings ordförande Sif Eklund berättar om bergsmansgården med anor från 1580-talet. En god middag serveras.

Lördag 24 maj 2025

Bussutflykt med Jim Hellquist och Jan-Erik Björk som färdledare till norra delen av Karlskoga och södra Grythyttans socken.

Kjell Söderlund från Granbergsdals Byalag är vår duktiga guide i Granbergsdals hytta. Det var bonden Mårten Eskilsson som anlade hyttan år 1644. Den brukades av många bergsmän och var från början en Mulltimmerhytta innan den övertogs av Karlsdals Bruk på 1870-talet. Klarade sig bra genom nytt kapital och den nya järnvägen. Malm hämtades från bland annat Persberg och Striberg och göts till tackjärn. Hyttan var i drift till år 1925. Idag ägs hyttan av Sveaskog och är skyddad sen 1986 som byggnadsminne. Den sköts av Granbergsdals Hytta och Byalag med stöd av Karlskoga Kommun. Byalaget serverade kaffe och smörgås.

Vid Granbergsdals Gård mötte Tommy Kilenius oss och berättade om gården. Vi hade tänkt besöka en likbod med "Guds ögon" inristat, men det var bara Jan-Erik och Birger och några till som vågade gå in i kohagen bland skocken av kor som var nyfikna på oss.

Nästa stopp på ca 4 timmar var ej inplanerat. Bussen mötte en bil och gick för långt ut på väggkanten och for ner i diket. Dörrarna gick ej att öppna, så vi fick lugnt sitta kvar och lära känna sina medpassagerare. Bärgare kom efter 2 timmar, men lyckades ej dra upp bussen, så det blev till att evakuera oss. En och en fick krypa ut genom förarfönstret till flaket på bärgaren och ner på lånad stege från granngård.

Ny buss väntade och färden kunde något försenad fortsätta till Jungfruboda där de väntade med Kolbullar med fläsk, Lingondricka och Kaffe.

Besöken i Finnekroken i Karlskoga och Hällefors kommuner begränsades till 2 besök pga tidsbrist. Jim och Jan-Erik visade och berättade lite under färden.

Vid Krontorp visade Jim Hellquist ett äldre och ett nyare bostadshus samt en fin äldre loftbod.

En bit högre upp fanns stenrester som man inte vet så mycket om.

Vid Lönnhöjden var det en fin utsikt över Grythyttans socken med Sirsjön, Halvarssnoren, Lundsjärden och Varnäs.

Bussen återvände till Karlskoga Folkhögskola där en god middag väntade som Karlskoga Kommun subventionerade. Folkmusikern Anders Norudde spelade säckpipa.

Söndag 25 maj 2025

Juha Taino spelade upp Ljudspår från Finnmarken. Det var blandat på finska och svenska. Han har varit radioreporter vid Sveriges Radios finska redaktion.

Martin Andersson berättade om arbetsmigration och tvångsförflyttning av legofolk under mitten av 1500-talet från Finland för arbete i Sverige. Sammanlagt mer än 5000 individer, på flera skepp årligen med 50-70 personer ombord.

Paneldebatt kring Karlskogas plats på den skogsfinska kartan. Tor är samtalsledare och i panelen ingår Martin Andersson, Maud Wedin, Jan-Erik Björk och Lena Gribing.

Finnsams Årsmöte med Seppo Remes som ordförande.

Konferensen avslutades med lunch.

FINNSAM – Finnbygder i samverkan tackar sina samarbetspartner, medarrangörer och bidragsgivare för stödet av vårkonferensen i Karlskoga!

KARLSKOGA - DEGERFORS SLÄKTFORSKARKLUBB

Region Örebro län

HÄLLEFORS
KOMMUN

Karlskoga

ÖREBRO

Preliminärt program höstkonferens 2025

Prel. ramprogram Nianfors och Enånger 5–7 september 2025.

Torsdag 4 september

17.00 Incheckning för dem som anländer denna eftermiddag

18.00 Middag

Fredag 5 september

06.00-09.00 Frukost för dem som även bokat logi på torsdag kväll

11.00 - Inkvartering för dem som bokat logi på Hotel Statt. Registrering.

12.00 Lunch

13.00 Samling i Konferensrummet

13.00 Eva Jernqvist berättar om FINNSAM samt tecknar Olof Bromans kulturhistoriska gärning i Hudiksvall med omnejd.

14.15 Bensträckare

14.30 Maud Wedin: Föredrag om den skogsfinska kolonisationen i Nianfors socken med omnejd.

15.15 Konferensfika; kaffe, te, juice, mjukglass, popcorn, fikabröd, frukt, godis

15.45 Sören Calleberg: Föredrag om Iggesunds och Nianfors brukshistoria

16.30 Maud Wedin: Föredrag om den skogsfinska kolonisationen på Enångers finnmark med omnejd. (+ Källsjö i Delsbo)

17.15 Bensträckare

17.30-18.15 Ola Nilsson: Föredrag om den skogsfinska migrationens betydelse för bergsbrukets expansion under stormaktstiden.

18.30 Middag

Trevlig samvaro

Lördag 6 september

07.30 - Frukost för dem som bokat logi

09.00 Heldags bussrundtur med guidning av KG Karlsson till finnbosättningarna på Nianfors och Enångers finnmarker. Bussturen utgår från Statt i Hudiksvall. Första anhalten blir Iggesunds bruk, vars första privilegiebrev erhöles 1685. Sedan går färden via Vedmora till Boda bruk. Vidare besöker vi finnbosättningen Grängsjö som ligger i Enångers socken och

som fick sitt första torpebrev år 1618. Bussfika bestående av Polarklämma, kaffe och te intas vid Finnkyrkogården (som det finns diskussioner kring) vid vägen mot Nianfors. Turen fortsätter via gamla vägen genom Nianfors kyrkby med gamla kyrkogården.

- 12.00 Vid Utomskogens bygdegård, Bogården, bjuds vi på kolbullar till lunch. Sedan följer besök med vandring på stigen vid finnbosättningen Niarne som är den enda i den lilla socknen och där finnarna hade gästgiveri. Bosättningen nämns i källorna första gången år 1616.
- 15.00 Fika serveras i Nianfors kyrka med anor från 1700-talet. Bussen styr sedan kosan mot fångstgropsystemen vid Fuskåsberget där vi får gå 350 m längs en stig. Såväl Fuskås som Blacksås var tillfälliga finnbosättningar i Forsa socken, men de blev aldrig godkända som hemmansgårdar. Blacksås blev emellertid fäbod och är mest känd för det legendariska berget med vidsträckt utsikt, som är omnämnt i Nils Holgerssons underbara resa.
- 17.30 Återkomst med bussen till Statt
- 18.30 ca Middag
- Duon KGB underhåller
- Trevlig samvaro

Söndag 7 september

- 07.30 - Frukost för dem som har bokat logi
- 09.00 Maud Wedin: Föredrag om skogsfinnarnas gästgiverier i norra Hälsingland
- 09.45 Konferensfika
- 10.15 Gunnar Sundstrand: Föredrag om odlingsmarkernas förändringar vid Niarne med kartexempel
- 11.00 FINNSAMs årsmöte
- 12.15 ca Utcheckning senast efter årsmötet
- 12.30 ca Lunch och avslutning